

ותאמר אל גברתה אחלי אדני לפני הנביא אשר בשמרון אז יאסוף אתו מצרעתו:.... (ח) ויהי כשמע אלישע איש האלקים כי קרע מלך ישראל את בגדיו וישלח אל המלך לאמר למה קרעת בגדיך יבא נא אלי וידע כי יש נביא בישראל:.... (יד) וירד ויטבל בירדן שבע פעמים כדבר איש האלקים וישב בשרו כבשר נער קטן ויטהר: (טו) וישב אל איש האלקים הוא וכל מחנהו ויבא ויעמד לפניו ויאמר הנה נא ידעתי כי אין אלהים בכל הארץ כי אם בישראל ועתה קח נא ברכה מאת עבדך: (טז) ויאמר חי ה' אשר עמדת לפניו אם אקח ויפצר בו לקחת וימאן:.... (כא) וירדף גיחזי אחרי נעמן ויראה נעמן רץ אחריו ויפל מעל המרכבה לקראתו ויאמר השלום: (כב) ויאמר שלום אדני שליחני לאמר הנה עתה זה באו אלי שני נערים מהר אפרים מבני הנביאים תנה נא להם כפר כסף ושתני חלפות בגדים:.... (כה) והוא בא ויעמד אל אדניו ויאמר אליו אלישע מאן מאין גיחזי ויאמר לא הלא עבדך אנה ואנה: (כו) ויאמר אליו לא לבי הלא כאשר הפך איש מעל מרכבתו לקראתך העת לקחת את הכסף ולקחת בגדים וזיתים וכרמים וצאן ובקר ועבדים ושפחות: (כז) וצרעת נעמן תדבק בך ובצרעך לעולם ויצא מלפניו מצרע כשגל:

10. דברי הימים ב פרק כו

(א) ויקחו כל עם יהודה את עזיהו והוא בן שש עשרה שנה וימליכו אתו תחת אביו אמציה:.... (ד) ויעש הישר בעיני ה' ככל אשר עשה אמציהו אביו:.... (טו) ויעש בירושלם חשבנות מחשבת חושב להיות על המגדלים ועל הפנות לירוא בחצים ובאבנים גדולות ויצא שמו עד למרחוק כי הפליא להעזר עד כי חזק: (טז) וכחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בה' אלקיו ויבא אל היכל ה' להקטיר על מזבח הקטרת: (יז) ויבא אחריו עזריהו הפנה ועמו פהנים לה' שמונים בני חיל: (יח) ויעמדו על עזיהו המלך ויאמרו לו לא לך עזיהו להקטיר לה' כי לפהנים בני אהרן המקדשים להקטיר צא מן המקדש כי מעלת ולא לך לקבד מה' אלקים: (יט) ויצעף עזיהו ובידו מקטרת להקטיר ויצעפו עם הפהנים והצרעת זרחה במצחו לפני הפהנים בבית ה' מעל למזבח הקטרת: (כ) ויפן אליו עזריהו כהן הראש וכל הפהנים והנה הוא מצרע במצחו ויבהלהו משם וגם הוא נדחף לצאת כי נגעו ה': (כא) ויהי עזיהו המלך מצרע עד יום מותו וישב בית החפשות החפשית מצרע כי נגזר מבית ה' ויותם בנו על בית המלך שופט את עם הארץ:

התלות המצורע לכהן

11. ויקרא (פרשת תזריע) פרק יג פסוק ג - ו

(ג) וראה הפנה את הנגע בעור הבשר ושער בנגע הפך לבן ומראה הנגע עמק מעור בשרו נגע צרעת הוא וראה הפנה וטמא אתו:.... (ה) וראה הפנה ביזם השביעי והנה הנגע עמד בעיניו לא פשה הנגע בעור והסגירו הפנה שבעת ימים שנית: (ו) וראה הפנה אתו ביזם השביעי שנית והנה פכה הנגע ולא פשה הנגע בעור וטהרו הפנה מקפחת הוא וכבס בגדיו וטהר:

וטמא אתו - יאמר לו טמא אתה
 אבן עזרא

וטהרו יאמר שהוא טהור

12. משנה מסכת נגעים פרק ג משנה א

הכל כשרים לראות את הנגעים אלא שהטומאה והטהרה בידי כהן אומרים לו אמור טמא והוא אמור טמא אמור טהור והוא אמור טהור (חכם ישראל רואה את הנגעים ואומר לכהן, אף על פי שהוא שוטה, אמור טמא, אמור טהור)

13. רמב"ם הלכות טומאת צרעת פרק יא הלכה ו

טהרת מצורע זו נוהגת בארץ ובחוצה לארץ, בפני הבית ושלא בפני הבית,

14. תפארת ישראל - יכין מסכת נגעים מראה כהן

ומימי תמהתי למה אין נוהגין כן בזה"ז. וזכרתי ימים מקדם. שבילדותי הצעתי תמיהתי זו לפני הגאון הגדול מה' עקיבא זצוק"ל. והשבני שגם הוא תמה על דבר זה. ושאין לו תירוץ המתקבל על הדעת.

15. רדב"ז הלכות תרומות פרק ז הלכה ט

נגע הצרעת - על מה ולמה

פשט התורה לעומת מאמרי חז"ל

- 1. ויקרא (פרשת תזריע) פרק יב פסוק ז**
 (ז) והקריבו לפני ה' וכפר עליה וטהרה ממקור דמיה זאת תורת הילדת לזכר או לנקבה:
פירק יג פסוק א - ב
 (א) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: (ב) אדם פי יהיה בעור בשרו שאת או ספחת או בהרת והיה בעור בשרו לנגע צרעת והובא אל אהרן הפנה או אל אסד מבניו הפהנים:
- 2. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טו עמוד ב**
 ואמר ר' יוסי בן זימרא: כל המספר לשון הרע - נגעים באים עליו ... אמר ריש לקיש, מאי דכתיב: זאת תהיה תורת המצורע? זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע.

המקרים בהם מסופר על אנשים שנצטרעו

3. שמות (פרשת שמות) פרק ד פסוק ו

(ו) ויאמר ה' לו עוד הבא נא ידך בפיסקה ויבא ידו בפיסקו ויצאה והנה ידו מצרעת כשגל:

אף באות זה רמז שלשון הרע סיפר באומרו (פסוק א) לא יאמינו לי, לפיכך הלקהו בצרעת, כמו שלקתה מרים על לשון הרע:

4. במדבר (פרשת בהעלותך) פרק יב פסוק א - י

(א) ותדבר מרים ואהרן במשה על אדות האשה הפשית אשר לקח כי אשה כשית לקח:.. (ה) וירד ה' בעמוד ענן ויעמד פתח האהל ויקרא אהרן ומרים ויצאו שניהם:.... (ח) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות ותמנת ה' ביט ומדוע לא יראתם לדבר בעבדי במשה:.... (י) והענן סר מעל האהל והנה מרים מצרעת כשגל ויפן אהרן אל מרים והנה מצרעת:

5. ספרי במדבר פרשת בהעלותך פיסוקא ק

ר' נתן אומר אף בפניו של משה דברו בו שנאמר וישמע ה' והאיש משה עניו מאד אלא שכבש משה על הדבר

6. במדבר (פרשת בהעלותך) פרק יב פסוק ד

ויאמר ה' פתאם אל משה ואל אהרן ואל מרים צאו שלשיתכם אל אהל מועד ויצאו שלשיתם:

7. דברים (פרשת כי תצא) פרק כד פסוק ח - ט

(ח) השמר בנגע הצרעת לשמר מאד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הפהנים הלויים כאשר צויתם תשמרו לעשות: (ט) זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים בדרך בצאתכם ממצרים:

(ט) זכור את אשר עשה ה' אלקיך למרים - אם באת להזהר שלא תלקה בצרעת, אל תספר לשון הרע. זכור העשוי למרים שדברה באחיה ולקתה בנגעים:

8. רמב"ן דברים (פרשת כי תצא) פרק כד פסוק ט

ומכאן נראה שרבותינו יעשו אותה מצוה, לא ספור ועצה בלבד להנצל מן הנגעים. ואיך יתכן שלשון הרע שהוא שקול כשפיכות דמים לא תהיה בו בתורה לא תעשה גמור או לאו הבא מכלל עשה, אבל בכתוב הזה אזהרה גדולה בו, להמנע ממנו בין בגלוי בין בסתר בין במתכוין להזיק ולהבזות בין שאין מתכוין להזיק כלל. וזו מצוה מכלל תרי"ג מצות, ושכחה בעל הלכות גדולות וכל המונים המצות אחריו:

9. מלכים ב פרק ה פסוק א - ג

(א) ונעמן שר צבא מלך ארם היה איש גדול לפני אדניו ונשא פנים פי בו נתן ה' תשועה לארם והאיש היה גבור חיל מצרע: (ב) וארם יצאו גדודים וישבו מארץ ישראל נערה קטנה ותהי לפני אשת נעמן: (ג)

ומזה הטעם אין טומאת נגעים נוהגת בזמן הזה שהרי טהרת המצורע נוהגת בארץ ובח"ל בפני הבית ושלא בפני הבית אלא ודאי מה שלא נהגו בה מפני שאין עתה בינינו כהן מיוחס:

16. ויקרא (פרשת תזריע) פרק יג פסוק מה

(מה) והצורע אשר בו הנגע בגדיו יהיו פרמים וראשו יהיה פרוע ועל שפם יעטה וטמא טמא יקרא:

17. ויקרא (פרשת שמייני) פרק י פסוק ו

(ו) ויאמר משה אל אהרן ולא לעזר ולא יתמר בניו ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרמו ולא תמתו ועל כל העדה יקצף ואשיכם כל בית ישראל יבכו את השרפה אשר שרף ה':

18. דברים (פרשת כי תצא) פרק כד פסוק ח

השקר בנגע הצרעת לשמר מאד ולעשות ככל אשר יורו אתכם הפהנים הלויים כאשר צויתם תשמרו לעשות:

19. תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סג עמוד ב

כתוב בספר בן סירא: אשה טובה מתנה טובה לבעלה, וכתוב: טובה בחיק ירא אלקים תנתן. אשה רעה צרעת לבעלה. מאי תקנתיה? יגרשנה ויתרפא מצרעתו.

המשיח נקרא מצורע

20. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד ב

ורבי יוחנן אמר: למשיח. מה שמו? דבי רבי שילא אמרי: שילה שמו... ורבנן אמרי: חיוורא דבי רבי שמו (מצורע של בית רבי) שנאמר אכן חליינו הוא נשא ומכאבינו סבלם ואנחנו חשבנוה נגוע מכה אלקים ומענה

21. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף צח עמוד א

אמר ליה: אימת אתי משיח? - אמר ליה: זיל שייליה לדידיה. - והיכא יתיב? - אפיתחא דרומי. - ומאי סימניה? - יתיב ביני עניי סובלי חלאים, וכולן שרו ואסירי בחד זימנא, איהו שרי חד ואסירי חד. אמר: דילמא מבעינא, דלא איעכב. אזל לגביה, אמר ליה: שלום עליך רבי ומורי! - אמר ליה שלום עליך בר ליואי. - אמר ליה: לאימת אתי מר? - אמר ליה: היום. אתא לגבי אליהו. - אמר ליה: מאי אמר לך? - אמר ליה: שלום עליך בר ליואי. ... שקורי קא שקר בי, דאמר לי היום אתינא, ולא אתא! - אמר ליה: הכי אמר לך היום אם בקלו תשמעו.

המדבר לשון הרע כופר בסמכות הבורא

22. מדרש תנחומא (בוכר) פרשת מצורע סימן ז

זאת תהיה תורת המצורע. וכן אתה מוצא בנחש הקדמוני על שאמר לשון הרע על בוראו לפיכך נצטרע, ומה אמר, אמר ר' יהושע בן לוי כי יודע אלקים כי ביום אכלכם ממנו [וגו'] (בראשית ג ה), אמר לה כל אומן שונא את חברו, וכשבקש לבראות את עולמו מן האילן הזה אכל וברא את עולמו, אף אתם אכלו ממנו ואתם יכולין לבראות כמוה

20. הרב יהושע שפירא

שָׁנָו לְשׁוֹנָם כְּמֵו נִקְשׁ תְּהִלָּךְ הוֹצֵאת הֵרַע כְּלִפֵּי חוֹץ מִנְקוּדַת הָאֵין שֶׁל הַנְּחֹשׁ אֶל הָעוֹלָם כּוֹלוּ בְּאַמְצֵעוֹת הוֹצֵאת שֶׁם רַע עַל הַקִּבֵּ"ה בְּחֹטָא הַקְּדֻמוֹנִי, מִתְרַחֵשׁ בְּזַעִיר אֲנַפִּין אֲצֵל כֹּל אָדָם הַמְדַבֵּר לְשׁוֹן הֵרַע וּמוֹצִיא שֶׁם רַע עַל חֲבֵרוֹ. נְקוּדַת הַפְּחַד הַעֲמוּקָה בְּאָדָם הִיא נְקוּדַת הָאֵין. הָאָדָם מְרַגֵּשׁ שְׂאִין לוֹ מִשֶּׁל עֲצֻמוֹ כְּלוּם, שְׂאִין לוֹ בַּעֲלוֹת וְשְׂאִינוֹ חֵי מִשֶּׁל עֲצֻמוֹ. מִהַפְּחַד הַזֶּה נּוֹלְדִים מִיָּדוֹת רַעוּת שֶׁל יִיאוּשׁ, גְּאוּוֹה וְתַאוּוֹה. תְּלוֹת גְּמוּרָה בְּמִישׁוֹה אַחַר לֵלָא אֲמוּן מוּחֲלֵט בּוֹ וּבִכּוּחוֹ, גַּעְגּוּעִים וְדַבְּקוֹת בּוֹ, מוֹלִידָה אֲצֵל הָאָדָם פְּחַד וּנְפִילוֹת קוּמָה וְהוּא חֵשׁ כִּי אֵין יִסוּד אֲמִיתִי לְחִייוֹ. זוֹהִי נְקוּדַת הַהִבְדֵּל בֵּין אָדָם לְבַהֲמָה. הַבְּהֵמָה אֵינָה יוֹדַעַת שְׂאִין יִסוּד אֲמִיתִי לְחִייהּ וְלִכֵּן הִיא חֹשָׁה פְּחַד רַק כֹּאשֶׁר אוֹיֵב עוֹמֵד מוֹלָה אֶךְ כֹּאשֶׁר אֵין אוֹיֵב מוֹלָה, הִיא נוֹתֵרֶת בְּמִנּוּחַת עִיווּרוֹנָה. הָאָדָם לְעוֹמְתָהּ, נוֹגַע בְּנְקוּדַת הָאֵין שֶׁל הַיְּדִיעָה שֶׁהוּא תְלוֹי לְגַמְרֵי בְּמִישׁוֹה אַחַר וּמִתּוֹךְ כֵּךְ הוּא עֵלוֹל לְהַתְמַלֵּא בְּפְחַד וּבַהֲרַגְשֵׁת חֲסֵרוֹן תְּמִידִית. הַרְהוּר שֶׁל פְּחַד מְגִיעַ לְתִיקוּנוֹ עַל יְדֵי הַרְהוּר שֶׁל אֲמוּנָה, כִּפִּי שֶׁהַרְהוּרִי עֵבִירָה נִתְקַנֵּים עַל יְדֵי הַרְהוּרִי תְּשׁוּבָה. הַפְּחַד נוֹעַד בְּשִׁבִיל לְפִתּוּחַ אֶת הַפֶּתַח שֶׁל אֲמוּן מוּחֲלֵט בֵּה' יִתְבַּרַךְ הַמְּחִייהּ

אותנו באמת. אמונה זו משקיטה את הפחד מפני ההעדר שאף על פי שמעצמי אין לי כלום, אני חי לגמרי, כי יש לי אמון שלם בה' יתברך שהוא מחייה אותי ויש לי שמחה עצומה על כך שאני רוצה בחפצו, שהוא טוב לי באמת מבטחון בעצמי.

23. ויקרא (פרשת מצורע) פרק יד פסוק לג - לד

(לג) וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר: (לד) כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחזתכם:

(לד) ונתתי נגע צרעת - בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן:

24. שפת אמת ויקרא פרשת מצורע שנה תרסג

בפסוק כי תבאו אל א"כ כו' ונתתי נגע צרעת כו'. בשורה היא זו ע"ש במד' ובזה"ק. דהנה איתא אשר אני מביא אתכם שמה שזה המקום הי' מקולקל ביותר. וע"ז משבחין ונתן ארצם לנחלה כל"ח שהוציא הקדוש ברוך הוא המקום מת"י כנען ונעשה נחלת ה' ומקום קדוש. ולכן לפי שהי' מקום טמא ביותר בכל עת שנתעלו אח"כ בני"ה היושבים שמה ולא הי' המקום ראוי לקבל זו הקדושה נצמח בו נגע לטהר את המקום. ולעקור אבנים הטמאים משם. וכן הוא גם בנפשות בני"ה כמו שמצינו בדורות הראשונים שהיו נשמות גבוהות וגופים שלהם היו צריכין תיקון ביותר כענין שכל אחר וקדם צרתני והקב"ה מכניס נשמה גבוה בגוף עכור כדי לתקן זה הגוף. כי בני"ה הם עדים על הקדוש ברוך הוא כמ"ש אתם עדי. וכמו שמעידין בעוה"ז על הקדוש ברוך הוא מאחר שהנשמה באה מלמעלה מעידית על קדושת הקדוש ברוך הוא למעלה בעולמות עליונים. כמו כן כשחוזרת מתוקנת למעלה מעידית על הקדוש ברוך הוא ששילט בכל עולמות השפלים מה שמלאכי מרומים א"י להבין איך הקדוש ברוך הוא נמצא בעולמות שפלים כאלה והנשמה מעידית ע"ז וכפי עבודתה בעוה"ז כך היא עד כמ"ש במ"א שאין העדות דוקא בפה רק האדם עד הוא על הבורא שהיא אחד בשמים ממעל ובארץ מתחת כמ"ש אתה הראת לדעת כו':

25. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טו עמוד ב

ואמר רב חסדא אמר מר עובקא: כל המספר לשון הרע, אמר הקדוש ברוך הוא: אין אני יכולין לדור בעולם

26. תלמוד בבלי מסכת ערכין דף טו עמוד ב

תנא דבי רבי ישמעאל: כל המספר לשון הרע - מגדיל עונות כנגד שלש עבירות, עבודת כוכבים וגילוי עריות ושפיכות דמים

27. תלמוד בבלי מסכת יומא דף ט עמוד ב

מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים.... אבל מקדש שני, שהיו עוסקין בתורה ובמצות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות: עבודה זרה, גלוי עריות, ושפיכות דמים.

28. הרש"ב האדמור מחב"ד

שנאת-חינים היא, שאחד שונא את חברו סתם כך, על לא-דבר. לפעמים הוא ממציא טענה כלשהי, מדוע הוא שונאו, אבל אין זו אלא תואנה ועלילה להצדיק את שנאתו. הסיבה האמיתית היא - ישותו העצמית, שאינה מניחה מקום לזולתו. חשוב הוא בעיני עצמו, ולכן הזולת ממעט את מציאותו. כל אחד בונה במה לעצמו, בתורה ובעבודה, על-פי דעתו ושכלו דווקא, ואין אחד מתאחד ומתחבר עם רעהו. כל אחד מבטל את הטוב שבעבודת חברו, וכל חיסרון שימצא בה - יגדיל וירחיב עשרת מונים (אף אם אינו אלא חיצוני, שאינו נוגע בגוף ובעצם עבודתו). התנהגות זו מעידה ששונא הוא את חברו בליבו ואינו חפץ כלל בטובתו. ומהי הסיבה לשנאה זו? ישותו והרגשת עצמו, או בלשון אחרת: העדר הביטול והעדר הנחת עצמותו

